

Fake news

Met de woorden *Sjelach lecha*, 'zend voor jou' draagt de Eeuwige Mosjé op verkenners op pad te sturen. Hoezo 'voor jou'? Omdat de Eeuwige al wist dat het land goed was – immers een land overvloeiende van melk en honing – en dat het volk het land in bezit kon nemen. Wat viel er dan nog te verkennen? Ondanks alle eerdere wonderen had het volk nog steeds geen vertrouwen. Onze wijzen interpreteerden 'lecha' daarom als: 'voor Mij hoeft het niet, maar als jij, Mosjé, zo nodig moet verkennen, doe het dan maar voor jezelf'. De Eeuwige gaf de mens vrije wil zodat hij fouten kon maken om van te leren. Net zoals een kind alleen kan leren fietsen als vader of moeder hem loslaat.

Hoe vaak gebeurt het niet dat we heel goed weten wat te doen, maar aarzelen en terughouden. Onze *nesjama*, onze hogere ziel, weet allang waar het heen moet. Maar onze *nefesj*, onze animale ziel, wil eerst zekerheid en dan pas op weg. Die aanpak leverde een verblijf van veertig jaar in de

woestijn op. Wij zijn heel goed in het vernietigen van wat we het liefste willen uit angst om het niet te krijgen. De verspieders was geen oordeel gevraagd, maar een rapportage. Toch vertelden zij over hun innerlijke werkelijkheid, hun innerlijke angst,

De missie van onze eigen ziel moeten we uitvoeren, ongeacht wat anderen ervan denken

in plaats van objectief te rapporteren. Een vroeg voorbeeld van *fake news*. Daarom moesten zij veertig jaar in de woestijn blijven.

Tora-geleerde Avivah Zornberg wijst in navolging van Ramban op het woord *efes*. De verspieders rapporteren dat het land inderdaad geweldig is, 'efes' de mensen zijn te sterk voor ons. Efes wordt meestal vertaald als 'echter', maar betekent letterlijk 'nul, niets'. Ze an-nul-leerden de goedheid van het

land, ze maakten het tot nul, want ze dachten het land toch niet te kunnen veroveren. De verspieders zagen zichzelf als sprinkhanen en veronderstelden dat de bevolking van het land dat dus ook zou doen.

Hoe vaak zien we onszelf als kleiner dan we zijn? Hoe vaak zien we onszelf zoals we denken, of vrezen, dat anderen ons zien? Terwijl dat helemaal niet waar hoeft te zijn, en ook niet relevant is. De missie van onze eigen ziel moeten we uitvoeren, ongeacht wat anderen ervan denken, zegt de Piasezner rebbe. De opdracht aan het volk was het land in te trekken. Ook wij hebben de opdracht om de opgave van onze ziel te realiseren. Daartoe hebben we alle mogelijkheden meegekregen. Maar het schort ons soms aan *bitachon*, vertrouwen. En misschien een beetje aan spirituele *choetspa*. De *Tanya*, een tweehonderd jaar oud boekje gebaseerd op de kabbala, spreekt over de spirituele krijger. *Chazak we'emats*, wees sterk en moedig bij het uitvoeren van je opdracht, *be'ezrat Hasjeem*, met hulp van de Eeuwige.

HERSTEL

Tanya

De sidra in NIW 33 spreekt over de *Tanya* als 'een tweehonderd jaar oud boekje, gebaseerd op de kaballa'. Deze toevoeging was niet van auteur rabbijn Hannah Nathans. De uitleg had moeten zijn dat de *Tanya* een grondlegend werk van Chabad is en, ook in de huidige tijd, heel gezaghebbend.
